

## 7. EL SISTEMA D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

### 7.1. INTRODUCCIÓ

La promoció de l'autonomia i l'atenció a la dependència han esdevingut un dret universal i subjectiu amb la Llei estatal 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, en endavant LAPAD, i l'aprovació durant el 2010 de tres decrets que regulen diferents aspectes de la llei de dependència a les Illes Balears.

L'atenció de les persones en situació de dependència i la promoció de la seva autonomia personal constitueix una de les principals prioritats en matèria de política social i de salut a les societats desenvolupades.

L'Enquesta de discapacitat, autonomia i dependència (EDAD, 2008), així com el treball de camp anterior: l'EDDES (1999), que va ésser la primera prospecció que va recollir la situació de la discapacitat amb dades globals d'Espanya i agregades per comunitats autònomes, i l'Enquesta modular d'hàbits socials (2010), que permet actualitzar les dades sobre dependència a les Balears, han generat un conjunt d'informacions estadístiques de caire sociodemogràfic que han permès establir un ventall ampli de sèries quantitatives amb relació a l'autonomia personal i l'atenció a la dependència.

Així mateix, i pel que fa a les Illes Balears, s'han duit a terme recerques específiques en aquest camp que han posat l'èmfasi en els aspectes següents: a) fer l'anàlisi de la situació de l'atenció a la dependència per territoris: municipi a municipi i per agregats; b) l'estudi dels subjectes receptors del nou dret que preveu la Llei 39/2006 de 14 de desembre, Llei de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència (LAPAD); c) el reconeixement de la realitat dels familiars cuidadors encarregats d'atendre'ls; d) el procés de desplegament del sistema de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència (SAAD) i de les prestacions associades al dret i e) l'estudi dels factors de prevenció a través de l'observació i anàlisi dels programes comunitaris. Les dades obtingudes s'han publicat o incorporat a les xarxes en línia en documents de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social del

Govern de les Illes Balears, l'Anuari de l'envelliment de les Illes Balears i les pròpies memòries del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears (*veure les memòries corresponents entre els anys 2008 i 2010*).

També, l'any 2011 el Ministeri de Sanitat, Política Social i Igualtat, va publicar el 4 de novembre de 2011 un informe sobre l'estat de la qüestió de la Llei 39/2006 amb informació detallada per comunitats autònomes sobre el desplegament de la llei<sup>72</sup>.

A les Illes Balears hi ha un 10,6% de persones dependents, percentatge que es manté estable respecte d'anys anteriors. El col·lectiu de les persones majors de 65 anys segueix essent, amb diferència, el més nombrós, tant pel que fa a la discapacitat com a la dependència. Respecte del total de persones en situació de dependència, el grup de persones majors de 65 anys suposa un 58%. Pel que fa a les dades de persones amb discapacitat parlaríem de 78.552 persones.

En aquest apartat analitzam el calendari de desplegament de la Llei de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD), el seu desenvolupament normatiu, l'evolució del nombre de persones amb manca d'autonomia personal, el desplegament del SAAD a les Illes Balears i les places de catàleg dels serveis de dependència i promoció de l'autonomia personal.

### 7.1.1. CRITERIS MARC

Aquest apartat es pot consultar a la Memòria del CES 2010, pàgines 553 i 554.

### 7.1.2. CALENDARI DE DESPLEGAMENT

La posada en marxa a partir del 2007 de la LAPAD incloïa, per engegar el funcionament del sistema, la implantació d'un calendari d'actuació marcat en el període 2007-2014. Aquest calendari preveu l'aplicació progressiva de les ajudes i serveis de la dependència que fins al 2010 havia assolit les accions següents:

<sup>72</sup>

*Dades extretes de l'Informe de Govern per a l'avaluació de la Llei de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència (4 de novembre, 2011). Vegeu pàgina web: <http://www.dependencia.imserso.es/> (data de consulta 25-04-2012).*

2007: persones valorades en el grau III de gran dependència, nivells 2 i 1.

2008-2009: persones valorades en el grau II de dependència severa, nivell 2.

2009-2010: persones valorades en el grau II de dependència severa, nivell 1.

A partir del 2011 (i fins al 2014) estava prevista l'aplicació del dret als casos de dependència moderada (grau I), però a causa de qüestions pressupostàries ha quedat suspesa l'aplicació de les prestacions en aquest nivell. La modificació en l'aplicació de la Llei 39/2006 de dependència queda recollida en el Reial Decret Llei 20/2011 de 30 de desembre de mesures urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic del BOE núm. 305 de 2011.

Al marge d'aquesta qüestió, a final de l'any 2011 es varen fer públics els resultats d'avaluació de la LAPAD elaborat pel Ministeri (MSPS). En el capítol de conclusions es reconeixen els avanços en el nombre de persones ateses, per bé que es considera que el SAAD no dona resposta a totes les persones necessitades, ni tampoc no ho fa en el temps adequat. Es constata, a més, un certa estabilització en el nombre de perceptors que es deu en part al descens en els recursos destinats al sistema. Pel que fa a la governança, el capítol de conclusions reconeix que la implicació de les diferents administracions públiques ha estat molt important per bé que estableix la necessitat de complir la Llei i els acords, tant pel que fa a la cartera de serveis i als procediments administratius com pel que fa al finançament del sistema que hauria de ser estable. A pesar d'això, l'any 2012 el govern central ha anunciat, en els pressuposts de 2012, una retallada prevista de 283 milions en el finançament del Sistema d'atenció a la dependència.

Seria oportú, en aquest apartat, fer una referència breu a la renúncia del Govern central a la retallada de 283 milions en els pressuposts de l'any 2012 en el finançament del Sistema d'atenció a la dependència. Si és cert que és una mesura que afecta el desenvolupament del sistema al llarg de l'any en curs, també ho és que no es tracta només d'una minva de recursos, sinó que

aquesta quantitat en el seu conjunt correspon a l'aportació que l'Estat fa del nivell acordat de finançament, un dels tres nivells que configura el model de finançament d'aquest sistema de protecció. Aquest fet en concret suposarà que les Balears deixaran de percebre una quantitat que arriba als 5.215.497€. Implica la ruptura del model de finançament, la qual cosa, entre d'altres qüestions, suposa:

- L'incompliment del Govern central d'un compromís de finançament que li correspon per llei, ja que desapareix completament el nivell acordat de finançament.
- La renúncia del Govern a exigir el compromís de cofinançament de les CA, mitjançant els convenis corresponents que desenvolupen aquest nivell de finançament.
- La renúncia del Govern a fer transparents els compromisos anuals de finançament de les administracions, que al llarg d'aquests anys s'han conegut a través de la publicació oficial d'aquests convenis realitzats entre l'Administració general i les CA.
- L'abandonament del Govern del fet d'utilitzar els convenis com a instrument que permet orientar i comprometre la despesa de les CA, per garantir la suficiència de prestacions i l'exercici efectiu del dret subjectiu d'atenció a les persones en situació de dependència.
- També suposarà la desaparició de l'incentiu que actualment tenen les CA per incrementar el nombre de beneficiaris de les prestacions de dependència, ja que aquest fons es distribuïa únicament tenint en compte els beneficiaris efectivament atesos. Per tant, és probable que s'incrementi el nombre de persones que, encara que tinguin el dret de ser atesos, continuen en llistes d'espera per accedir a una prestació.

Aquesta desaparició del nivell acordat de finançament va tenir, lògicament, una incidència clara en el calendari d'aplicació del SAAD i, per tant, creim que, com a mínim, l'hem de mencionar.

### 7.1.3. DESENVOLUPAMENT NORMATIU<sup>73</sup>

Pel que fa a la normativa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, durant el 2011 recollim:

Modificació de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de dependència publicada al núm. 315 del BOE del 31 de desembre de 2011 en què s'estableix la nova redacció del primer apartat de la disposició final primera de la llei esmentada, la qual queda redactada en els termes següents:

«1. L'efectivitat del dret a les prestacions de dependència incloses en aquesta Llei s'exercitaran progressivament, de forma gradual, i es realitzaran d'acord amb el calendari següent a partir de dia 1 de gener de 2007:

El primer any (2007) a les persones que siguin valorades en el grau III de gran dependència, nivells 1 i 2.

El segon (2008) i tercer any (2009) a les persones que siguin valorades en el grau II de dependència severa, nivell 2.

El tercer (2009) i quart any (2010) a les persones valorades en el grau II de dependència severa, nivell 1.

El cinquè any, que finalitza el 31 de desembre de 2011, a les persones valorades en el grau I de dependència moderada, nivell 2.

A partir de l'1 de gener de 2013 es farà efectiu el dret a prestació de la resta de persones valorades en el grau I de dependència moderada, nivell 1.”

RD 174/2011, d'11 de febrer, pel qual s'aprova el barem de valoració de la situació de dependència establert per la Llei 39/2006, de 14 de desembre de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

D'altra banda, l'Administració general de l'Estat no ha incorporat novetats significatives en el desenvolupament de la LAPAD, únicament s'hi han inclòs

---

73 *Vegeu: Memòria del CES 2010, pàgina 555.*

els reials decrets d'actualització del nivell mínim de protecció i de prestacions econòmiques.

Els canvis en el calendari d'aplicació de la LAPAD queden recollits a la Llei 9/2011, de 23 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2012. Els canvis introduïts fan referència a la disposició final tretzena que estableix la modificació del Decret 56/2011, del 20 de maig<sup>74</sup>, per la qual s'aprova la cartera bàsica de serveis socials de les Illes Balears, la qual modifica el calendari per concedir les prestacions ja garantides als usuaris, segons el grau i nivell per la Llei 39/2006 de promoció de la dependència i l'autonomia personal.

Les prestacions garantides es concediran en les dates que s'indiquen a continuació:

Serveis de teleassistència no vinculats a la situació de dependència: 1 de gener de 2014.

Servei d'ajuda a domicili no vinculat a l'atenció a la dependència: 1 de gener de 2014.

Servei d'allotjament alternatiu: 1 de setembre de 2013.

Servei d'atenció a persones dependents incapacitades judicialment: 1 de setembre de 2013.

Servei de domiciliació i empadronament: 1 de juliol de 2013.

Ajudes per a la cobertura de les necessitats bàsiques: 1 de setembre de 2013.

Prestació de la renda mínima d'inserció: 1 de juliol de 2014.

Prestació econòmica per a dones víctimes de la violència de gènere: 1 de juliol de 2011.

---

*74 Les dades de la Llei 9/2011 de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears i de la modificació del Decret 56/2011 s'han consultat en el BOIB núm. 195 EXT del 30-12-2011, pàg. 98. Veure pàgina web: <http://boib.caib.es/pdf/2011195/mp77.pdf> (Data de consulta 23-04-2012).*

Prestació econòmica per a persones que han estat tutelades per l'Administració: 1 d'octubre de 2013.

Aquesta modificació de dates en l'aplicació de les prestacions genera un retard d'un any i mig de mitjana respecte del calendari actualitzat en el Decret 56/2011 de 20 de maig.

#### **7.1.4. CARACTERÍSTIQUES DEL TERRITORI I LES INSTITUCIONS**

Aquest apartat es pot consultar a la Memòria del CES 2010, pàgines 556 i 557.

#### **7.2. PERSONES AMB MANCA D'AUTONOMIA PERSONAL**

Les persones en situació de dependència representen un 3,6% del total de població de les Balears i la població amb discapacitat un 7,1%. Aquestes dades percentuals per al 2011 són gairebé idèntiques a les registrades per a l'any 2010 ([vegeu el quadre III-140](#)).

La distribució de persones amb manca d'autonomia personal per edat presenta una distribució semblant a la de l'any anterior. El grup de persones majors de 65 anys és el col·lectiu amb manca d'autonomia personal més nombrós amb relació a la població total (14,3%). La població amb discapacitat representa un 7,1% respecte de la població total i la població de menys de cinc anys representa un 5,4% del total de població a les Balears, segons dades de l'EDAD 2008. D'altra banda, els diferents col·lectius amb manca d'autonomia personal respecte del total de persones del mateix grup d'edat representen un 16,2% en el cas de les persones dependents majors de 65 anys i un 1,4% en el cas dels menors de cinc anys. La distribució de la població major de 65 anys amb discapacitat i dependència, respecte del total de persones de cada col·lectiu amb manca d'autonomia, presenta una major concentració en el cas de majors de 65 anys dependents (63,5%) que en el de majors de 65 anys amb discapacitat (49,9%). Per tant, els col·lectius de més edat presenten de manera més nombrosa una situació de vulnerabilitat i de necessitat d'ajuda per viure amb autonomia.

### 7.2.1. L'ATENCIÓ A LES PERSONES GRANS

L'envelliment progressiu de la població provoca que el grup d'edat majoritari amb necessitats de cura personal sigui el de persones majors de 65 anys. Alhora, el tram d'edat que necessita més atenció és el de persones majors de 85 anys, en especial les dones. En termes generals, a Espanya l'any 2011 la població total arribà als 47.190.493 habitants, del quals 8.093.557 tenien més de 65 anys, cosa que suposa un augment de més de 160.000 persones en aquest tram d'edat ([vegeu el quadre III-141](#)).

La taxa d'envelliment a Espanya se situa en el 17%. A les Illes Balears la taxa d'envelliment és lleugerament inferior (14,3%) ja que dels 1.113.114 habitants de totes les Balears, 158.671 són majors de 65 anys. Aquesta diferència entre la taxa de tot l'Estat i la de les Illes Balears s'explica pel fort creixement de la població total a les Illes Balears durant els darrers deu anys. Igualment, el creixement constant del grup d'edat de persones d'edat avançada és fonamental. A les Illes Balears l'increment entre el 2010 i el 2011 de la població major de 65 anys es tradueix en 2.181 persones.

Un dels efectes de l'envelliment de la població és la importància creixent del sector de població de persones majors de 85 anys, que si bé percentualment és rellevant en els darrers cinc anys, s'ha mantingut constant. A les Balears aquest grup d'edat es manté des del 2006 en poc més del 6% respecte de la població total (6,5% el 2006 i 6,8% el 2011). A Espanya aquests percentatges són del 8,1% i 8,8%, respectivament.

Pel que fa a la distribució per sexes de les persones majors de 65 anys, es pot parlar de feminització de la vellesa. Aquest fet és evident en tenir present l'esperança de vida per a ambdós sexes. A Espanya els anys esperats de vida en néixer és de 78,7 anys per als homes i de 84,7 anys per a les dones. La distribució de persones majors de 65 anys per al 2011 indiquen que a Espanya hi ha més dones que homes, amb una diferència de més d'un milió de dones, respecte d'un total de poc més de vuit milions de majors de 65 anys. A les Balears aquesta diferència és de gairebé 20.000 dones més que homes, respecte d'un total de 158.671 majors de 65 anys. Aquestes diferències entre



els majors de 85 anys són més grans, ja que per a Espanya i les Balears les dones representen més del doble d'homes en aquest tram d'edat.

Aquestes diferències per sexes també es donen en l'anàlisi de la taxa d'envelliment per a les persones majors de 65 anys respecte del total de població. Aquesta taxa és superior a Espanya, on assoleix un valor de 19,4% per a les dones i 14,8% per als homes, i a les Balears la taxa de les dones és del 16% i la dels homes del 12,6%. En termes generals aquesta taxa sempre és superior en el cas de les dones. L'illa que presenta una taxa d'envelliment superior (especialment en les dones) és Mallorca, i la diferència més acusada entre homes i dones és la de Palma i la zona del Pla de Mallorca que registren cinc punts de diferència.

Amb referència a la taxa de sobre envelliment, que es refereix a la proporció de persones majors de 85 anys respecte de la població de 65 i més anys, cal dir que la taxa en dones és sempre superior a causa de la major esperança de vida entre aquestes. A Espanya la taxa de sobre envelliment de les dones és del 16,2%, i a les Balears les dones registren una taxa del 15,6%. La distribució concreta per illes i zones és semblant a la taxa d'envelliment. La zona que registra la taxa de sobre envelliment femení més elevada de totes les Balears és el Pla de Mallorca (18%).

### **7.2.2. PERSONES AMB DISCAPACITAT**

La taxa de discapacitat a les Illes Balears es manté amb el 71%, per la qual cosa parlàriem de 79.019 persones amb discapacitat, cosa que representa un augment de 467 persones més que l'any anterior ([vegeu el quadre III-140](#)).

El col·lectiu més nombrós que presenta alguna discapacitat és el format per les persones majors de 65 anys, que sumen 39.391 amb un augment de 1.152 persones més que l'any anterior.

D'altra banda, el grup d'edat de persones entre 18 i 64 anys que tenen alguna discapacitat, representa gairebé la meitat del total de persones que tenen alguna discapacitat a les Balears amb un 48,9%.

### 7.2.3. MENORS DEPENDENTS: GRUP DE 0-5 ANYS

En la distribució per sexe dels infants de fins a cinc anys, així com en la resta de població d'infants i joves, és lleugerament superior la presència de nins. El padró de 2011 a les Balears registra un total de 30.810 nins menors en aquest grup d'edat, mentre que les nines arriben a 28.808. Les dades de nins per a Espanya són superiors que les de les nines, amb 1.273.539 de nins menors de cinc anys, i 1.197.021 nines en aquest mateix tram d'edat. Els menors, tant a les Balears com a Espanya han disminuït en nombre respecte de l'any 2010.

Amb relació al nombre de sol·licituds de dependència de menors de tres anys, durant el 2011 se n'han tramitades 179, cosa que suposa un 0,8% sobre el total de sol·licituds. Per al conjunt d'Espanya, aquest percentatge és del 0,4%.

### 7.2.4. FAMILIARS CUIDADORS

L'organització social de les llars a Espanya es fa, majoritàriament, sota l'estructura de la família nuclear. A més, si a aquest fet hi afegim la idea que hi ha una tendència demogràfica a la feminització de la vellesa (les dones viuen més anys), és senzill deduir que les dones seran estadísticament més nombroses en tant que cuidadores dels familiars en situació de dependència.

El fet que els homes visquin menys anys afavoreix el fet que les dones perdurin socialment com a cuidadores dels seus familiars. Ara bé, a banda dels factors demogràfics i la configuració de l'estructura familiar, els models socials tradicionalment transmesos i la divisió sexual del treball determinen en gran mesura que siguin les dones les que s'encarreguin de cuidar els familiars dependents, ja es tracti del cònjuge, els fills, pares o altres familiars propers de la dona. Cal tenir en compte, per tant, que la dona no només es trobarà més sovint com a cuidadora del cònjuge sinó que aquest, en morir abans, no exerceix de manera tan estesa el rol de cuidador de la dona.

D'altra banda, quant a la situació de salut de les dones, val a dir que aquestes viuen més anys amb alguna patologia i han de cercar el suport a la xarxa familiar, que de nou reclama les dones (filles, nores) de la família.

Les dades de població referides al col·lectiu de persones cuidadores, no mostren canvis substancials amb relació a les de l'any 2010. Així, com en anys anteriors, el potencial cuidador a les Illes Balears es concentra en el col·lectiu de dones cuidadores majors de 65 anys, ja que són dones que per la diferència d'edat amb els marits i l'esperança de vida inferior d'aquests, han de dur a terme majoritàriament la tasca de cuidar-los o de cuidar-se mútuament (parelles d'edat molt avançada). Concretament, les persones que formen part del conveni especial de cuidadors no professionals de persones en situació de dependència, el 2011 a les Balears arriba a un total de 1.274 persones (un 13,4% més que l'any passat). Per sexes, en el conjunt de l'Estat, la proporció de dones que fan de cuidadores és molt superior a la dels homes; les primeres suposen prop d'un 93% i els homes un 7%.

### **7.3. DESPLEGAMENT DEL SAAD A LES ILLES BALEARS**

#### **7.3.1. POBLACIÓ BENEFICIÀRIA DEL SAAD**

L'any 2011 és el cinquè de vigència de la LAPAD i ha permès la incorporació de persones en situació de dependència de grau I (nivell 2). L'aplicació de la llei a Espanya fins l'abril de 2012 ha suposat la recepció per part de les administracions de 1.614.748 sol·licituds de valoració per optar a les prestacions del sistema, la qual cosa suposa un increment del 5% respecte l'any anterior.

Pel que fa a la distribució territorial de les sol·licituds per comunitats autònomes, fins al mes de gener de 2012 s'ha mantingut la mateixa que en anys anteriors, la qual cosa respon a la distribució de la població en els territoris de l'Estat espanyol.

En el cas de les Illes Balears existeixen dèficits de cobertura importants que situen aquesta comunitat autònoma per sota de la mitjana estatal. En els indicadors següents s'il·lustra la mancança de cobertura:

La quantitat de persones beneficiàries amb dret a prestació arriba a poc més d'un milió i mig en el conjunt de l'Estat, cosa que suposa el 93% del total de sol·licituds valorades. Aquesta taxa a les Illes Balears presenta un major

desajust, a causa del retard en la valoració de dependència d'aquelles sol·licituds presentades en data 31 de gener de 2012. Aquest retard també afecta el nombre de persones amb dret a prestació a les Balears (25.360), i és superior el nombre de sol·licituds registrades (24.402), a causa que aquestes persones tot i tenir el dictamen fet i el reconeixement de la prestació, estan a l'espera de poder accedir a la prestació, bé perquè estan pendents que algú causi baixa del sistema o perquè encara el sistema no recull l'existència de certes prestacions que es corresponen amb nivells i graus de dependència més baixos.

La mitjana a les Illes Balears pel que fa a la cobertura de protecció a la dependència és del 0,93% enfront d'una mitjana estatal de l'1,59%.

Segons el grau de valoració del nivell de dependència, les Balears se situen per sota de la mitjana del conjunt de l'Estat en els nivells de gran dependència (grau III) i de dependència moderada (grau I), però per sota en els nivells de dependència severa (grau II). A les Illes Balears un 30% de les persones valorades són de grau III, un 34,1% són de grau II i un 24,5% són de grau I (nivell 2). Per al conjunt de l'Estat els percentatges es distribueixen en un 37% en el grau III, un 31% en el grau II i un 26% de grau I (nivell 2).

El percentatge de persones amb dictamen a les Balears que dona dret a prestació de servei en el SAP i que no té prescrit un servei o prestació (PIA) és del 38,8% enfront del 28,9% de la mitjana estatal.

Les Illes Balears és la comunitat autònoma que registra una xifra més allunyada de l'objectiu de la llei amb referència al tipus de prestacions per garantir la cobertura de les persones en situació de dependència. Les prestacions econòmiques es preveien en el plantejament de la llei com a una mesura excepcional, per tal de prioritzar els serveis d'atenció a la dependència dins i fora de la llar. Tot i així, a les Balears el percentatge de prestacions econòmiques respecte de la resta de prestacions és del 71% (molt per sobre del que es tenia previst) i la mitjana d'Espanya és d'un 45,4%. Aquestes dades demostren una cobertura baixa en la resta de serveis i una intensitat nul·la en els serveis d'ajuda a domicili, teleassistència i en la prevenció de la

dependència i la promoció de l'autonomia personal. Aquests darrers serveis, a diferència de la majoria de comunitats autònomes, encara no s'han incorporat al catàleg de serveis i prestacions del Sistema d'atenció a la dependència.

El total de persones beneficiàries del servei d'atenció residencial, s'adequa en gran mesura a les necessitats derivades de les situacions de dependència més elevades, per la qual cosa una anàlisi dels reconeixements d'aquesta prestació permet observar com a les Balears, el 18,50% de les persones amb dret a prestació són beneficiàries d'una plaça residencial. Per al conjunt d'Espanya aquesta distribució és del 13,35%. Resulta previsible que aquest servei es reconegui en menor mesura conforme s'incorporin al sistema els graus i nivells més baixos.

A causa del fet que durant el 2010 varen entrar al sistema les persones dependents de grau sever en el primer nivell, es va incrementar amb escreix la població atesa en aquell moment. Durant el 2011 estava prevista l'entrada de les persones en els dos nivells de dependència moderada (grau I), ara bé, a causa de la modificació de la Llei 39/2006 les persones que entren en aquest grau de dependència no obtindran la prestació fins a l'any 2013 o 2014 segons el cas (*vegeu l'apartat 7.1.3*).

Fins al 2011 les persones incorporades al sistema han arribat a les 21.956 persones a les Balears i poc més d'un milió i mig de persones a tot Espanya (1.610.283) (*vegeu els quadres [III-142](#) i [III-143](#)*).

La previsió de població amb algun grau de dependència a les Illes Balears assenyalava un col·lectiu de 40.524 persones, de les quals 25.713 tendrien més de 65 anys (*vegeu el quadre [III-140](#)*).

### 7.3.1.1. Sol·licituds

El nombre de sol·licituds incorporades al sistema el 2011 ha arribat a les 6.135 persones. Per sexes les dones representen un 62% del total i els homes un 38%<sup>75</sup> ([vegeu el quadre III-144](#)).

La distribució de sol·licituds totals per illes presenta uns valors semblants a Menorca i a Mallorca, que marquen una proporció de 35,2% i de 35,9% respectivament per als homes i del 64,8% i del 64,1% respectivament per a les dones. A Formentera i a Eivissa la proporció és lleugerament superior per als homes, amb un 39,1% i un 39,5% respectivament i inferior en les dones, amb un 60,9% i un 60,5% respectivament.

Per illes, el 80,9% de sol·licituds s'han fet a Mallorca, un 9,7% a Menorca, un 8,9% a Eivissa i un 0,5% a Formentera ([vegeu el gràfic III-29](#)).

D'altra banda, la situació de dependència entre el nombre de sol·licituds registrades fins al 2011 i la població total a les Balears se situa en un 2,6%. En tots els casos i per illes, les dones registren un major percentatge de sol·licituds. Menorca registra el percentatge més elevat de sol·licituds, tant en dones com en homes (amb un 2,9% i un 1,6%, respectivament). Lleugerament per sota hi ha els percentatges de Mallorca, amb un 2,6% de sol·licituds per a dones i un 1,5% per a homes. Eivissa i Formentera registren percentatges de sol·licituds inferiors tant en homes com en dones, amb percentatges de l'1,1% i l'1,8%, respectivament a Eivissa, i del 0,8% i l'1,4%, respectivament a Formentera ([vegeu el gràfic III-30](#)).

Aquesta situació de dependència respecte de la resta de comunitats autònomes, ens indica que les Balears registren un percentatge de sol·licituds respecte del total de la població inferior a la resta de regions. Percentualment, només les Illes Canàries se situen per sota de les Illes Balears ([vegeu el gràfic III-31](#)).

---

75

*Els percentatges referents a les sol·licituds incorporades al sistema durant el 2011 per sexe, són una aproximació respecte de les dades de 2010.*

Al març del 2010 el pes percentual de les sol·licituds de les Illes Balears era de l'1,6%, mentre que al gener de 2012 ha passat a representar el 2,2%. Per tant, es veu un augment lleuger en les noves sol·licituds. Ara bé, serà quan el calendari de la llei estigui del tot executat (any 2014), que serà factible que els registres de noves sol·licituds disposin d'un creixement que podríem dir vegetatiu, és a dir, en funció del moviment de població que s'incorpora a la dependència.

Per edats, el grup de les persones majors de 65 anys registra, des de l'inici del desplegament de la llei, 16.491 sol·licituds, xifra que suposa un 75,1% del total de sol·licituds (21.956) en el període 2007-2011. Entre les persones majors de 65 anys, un 69,1% de les sol·licituds correspon a les persones del tram d'edat de 80 i més anys, per tant, les situacions de dependència es concentren a mesura que augmenta l'edat de les persones ([vegeu el quadre III-145](#)).

A Espanya les xifres també són reveladores pel que fa a l'edat dels sol·licitants: el 78,2% són majors de 65 anys. La resta de grups d'edat se situa en uns valors del 10,4% o inferior. El sector de menors de 18 anys representa el 3,5% del total, i el sector de menors de tres anys el 0,1%.

El valor total de situacions acumulades és de 36.429 i es manté la tendència en el nombre de sol·licituds anuals, la qual cosa ha de permetre al Sistema d'atenció a la dependència marcar els criteris de gestió necessaris per fer front a un volum de demanda quantitativament més estabilitzat amb relació al desplegament de la llei iniciat el 2007 ([vegeu el quadre III-146](#)).

### 7.3.1.2. Valoracions

Amb relació a les valoracions, durant el 2011 se n'han realitzades un total de 7.667. Per Illes, Mallorca en registra 6.267 (81,7%), Menorca 719 (9,4%), Eivissa 626 (8,2%) i Formentera 51 (0,7%) ([vegeu el quadre III-147 i el gràfic III-32](#)).

En xifres absolutes l'any 2011 es realitzaren gairebé 800 valoracions menys que l'any anterior, tot i així, percentualment es manté en el 2011 el mateix volum per cada territori.

### 7.3.1.3. Dictàmens

Els dictàmens emesos a partir de les valoracions i que es tradueixen administrativament en la resolució corresponent assoleixen la xifra de 19.688 [\(vegeu el quadre III-143\)](#).

La diferència amb relació al nombre de valoracions es deu a l'esforç en el procés de normalització i regularització de totes les sol·licituds. Això comporta les pendents, les resolucions de passarel·la amb dret i les revisions. Així mateix, cal tenir en compte la possibilitat que tenen els ciutadans de presentar la sol·licitud encara que, un cop s'ha realitzat la valoració, el dictamen i la resolució, aquesta pugui preveure un grau i nivell que encara no està dins el catàleg de prestacions a causa de l'aplicació progressiva del calendari (cas dels graus I, nivells 1 i 2, que es troben en aplicació progressiva des de l'any 2011).

Per illes, en totes ha augmentat el número de dictàmens, i s'hi ha seguit un creixement que es manté des dels inicis. Si tenim en compte l'estabilització del nombre de les sol·licituds, s'entén l'esforç que ha calgut per regularitzar la capacitat executiva del sistema en la tramitació. També pot veure's que els dictàmens realitzats durant els cinc primers anys d'aplicació de la llei arriben als 52.782, una quantitat molt apreciable [\(vegeu el quadre III-148\)](#).

Els dictàmens resolts incorporen la valoració del grau de dependència del sol·licitant. L'any 2011, respecte de l'any anterior, mostra unes xifres superiors en els graus I i II, però un descens en els dictàmens registrats en el grau III. Aquest canvi en la concentració de valoracions segons grau resulta lògica si tenim en compte que el calendari d'aplicació de la llei preveia les sol·licituds de les persones amb una situació de dependència severa durant els primers anys d'actuació. El total de persones beneficiàries amb dret a prestació per al conjunt de les Balears és de 16.801 persones. Si tenim en compte el total de persones valorades segons grau, les dades ens diuen que un 30% de les persones valorades són de grau III, un 34,1% de grau II i un 24,5% de grau I. La distribució per graus de valoració mostra que a mesura que passen els anys des de l'aplicació de la llei el 2007, les valoracions es concentren cada vegada



més a la categoria central, això és de grau II ([vegeu els quadres III-149 i III-150](#)).

#### **7.3.1.4. Programes individuals d'atenció (PIA). Prestacions reconegudes durant el 2011**

Durant el 2011 s'han plantejat un total de 7.742 resolucions amb prestació reconeguda, 35 més que l'any 2010. Per illes, a Mallorca en corresponen 6.412 (82,8%), a Menorca 673 (8,7%), a Eivissa 597 (7,7%) i a Formentera 55 (0,7%) ([vegeu el quadre III-151](#)).

D'altra banda, i des de la posada en marxa de la Llei de dependència, els beneficiaris d'actius amb prestació reconeguda a les Balears assoleix un nombre total de 12.856 persones receptores. Els serveis més comuns són els de les prestacions econòmiques per a cures en l'entorn familiar, amb 7.571 PIAS (58,9%); la segona prestació és la de serveis d'atenció residencial, amb 1.970 resolucions (15,3%); els serveis dels centres de dia i nit i les prestacions econòmiques vinculades a serveis mantenen percentatges del 5,7% i el 2,8%, respectivament. ([vegeu el quadre III-152](#)).

Per illes, Mallorca té 10.263 persones beneficiàries, que representen el 79,8% de les persones amb dret a prestació; a Formentera hi ha 88 persones beneficiàries amb dret a prestació; a Menorca, 1.362; i a Eivissa, 1.143.

En euros, les prestacions concedides en termes generals, és a dir, les nòmines mensuals per als beneficiaris sense especificar grau i nivell arriben als 32.129.052,14 euros anuals, xifra inferior als 40.307.742,45 euros de l'any anterior. La disminució en el cost de les nòmines mensuals resulta bastant considerable entre 2010 i 2011. El nombre total de nòmines va ser de 85.239, que corresponen a una mitjana de 7.103 beneficiaris cada mes. La mitjana de l'import de les nòmines mensuals és de 377,39 euros, 220,58 euros menys que la mitjana de l'any 2010. Aquest fet significa el segon any consecutiu de descens de la mitjana mensual de les nòmines de les persones que treballen en els programes individuals d'atenció ([vegeu els quadres III-153](#)).

### 7.3.1.5. Evolució de la dependència segons graus

És important quantificar els efectius de cada fase per observar l'eficàcia de la gestió de desplegament i també per saber com repercuteix en cada fase l'evolució de la demanda. El 2009, durant les tres primeres fases, hi va haver un augment de la tramitació. Aquest augment confirmava l'esforç de normalització del procediment administratiu, per tal d'agilitzar al màxim les respostes a cada fase i procurar reduir en un temps raonable la gestió de cada expedient. Precisament durant l'any 2009 s'aconseguí absorbir l'impacte de la demanda generada per la implantació de la llei, sobretot en el moment en el qual es començaren a fer més valoracions que no sol·licituds es registraven. Durant el 2010 la tendència es va mantenir amb aquesta distribució, major nombre de valoracions que de sol·licituds i augment dels dictàmens (sol·licituds, 6.990; valoracions, 8.829; dictàmens, 14.022). El 2011 la tendència es consolida ja que disminueixen les sol·licituds (6.135), les valoracions són superiors a les sol·licituds (7.667) i descendeixen respecte de l'any anterior, i les valoracions augmenten considerablement respecte del 2010 (16.801) [\(vegeu el quadre III-154\)](#).

Pel que fa a la situació de dependència segons grau, val a dir que el total de dictàmens recollits fins al 2011 assoleix un total de 16.801 casos. D'aquest total, un 84,4% dels dictàmens correspon al grau II de dependència severa (44,8%) i al grau III de gran dependència (39,6%). El 32,3% restant correspon als casos de dependència de grau I<sup>76</sup> o sense grau de dependència. Val a dir que el total de dictàmens en tràmit correspon al 90% de sol·licituds (que hem de recordar que arriba a una xifra de 21.956 persones sol·licitants) [\(vegeu el quadre III-149\)](#).

### 7.3.1.6. Persones cuidadores no professionals de persones en situació de dependència

Aquest apartat es pot consultar a la Memòria del CES 2010, pàgines 564 i 565.

---

<sup>76</sup>

*Val a dir que els dictàmens amb grau I de dependència han començat a ser considerats durant l'any 2011 en el calendari de desplegament de la llei. Per tant, fins a l'any 2010 els dictàmens de grau I han estat considerats com a no dependents.*

## 7.4. PLACES DEL CATÀLEG DELS SERVEIS DE DEPENDÈNCIA I PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA.

El Govern Balear disposà durant el 2011 de 3.769 places de la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència, que representen un augment de 1.841 places públiques amb relació al 2010. Aquesta variació en les dades il·lustra l'esforç dirigit a gestionar l'atenció a la dependència amb serveis que descarreguin la família i a diversificar les prestacions que, com s'ha vist, se centren en les prestacions econòmiques per a cures a l'entorn familiar. Aquestes places no són les totals existents, ja que hi ha serveis de cura a la dependència que es troben externalitzats dels serveis públics, ja sigui a través d'empreses privades de gestió de serveis de cura o a entitats del tercer sector. Precisament per la importància estratègica d'augmentar i consolidar les places de la xarxa pública i d'harmonitzar les dotacions amb relació a les indicacions de la llei de dependència, centrarem l'anàlisi principal en la situació d'aquestes places públiques.

Veurem ara amb més detall les xifres de les places públiques disponibles a la XPAD ([vegeu el quadre III-155](#)):

La relació de places per al conjunt de les Illes Balears és de 2.874.

Per illes, Mallorca acumula la major part de serveis (a causa de la major concentració de població respecte de la resta d'illes), i té una proporció del 25% places de centre de dia i del 75% de places de residència, amb un total de 2.103 places. A Menorca, en canvi, la relació és d'un 31% per a les de centre de dia i del 69% per a les residencials, amb un total de 308 places. Eivissa té una proporció més acusada amb un 9% per a les places de centre de dia i un 91% per a les de residència, amb un total de 403 places. Formentera té un total de 60 places en centre de dia.

El volum d'habitants de Mallorca comporta una anàlisi diferenciada entre els usuaris de la zona de Palma, Marratxí i Calvià i els usuaris de la resta de zones de l'illa.

Per equipaments, a la part forana de Mallorca<sup>77</sup> hi ha 431 places de centre de dia (60%) i 285 a Palma (40%). Les places de residència es distribueixen en 947 (45%) a Palma, Marratxí i Calvià i 1.156 (55%) a la part forana.

---

*77 Les dades de la part forana de Mallorca fan referència a la població resident a les zones del Raiguer, el Pla, la Tramuntana, el Sud, el Nord i el Llevant de Mallorca. Les zones de Marratxí i Calvià, tot i ser poblacions diferents de Palma, són comptabilitzades juntament amb la població de la capital, ja que són zones limítrofes i la major part de la població treballa o utilitza els serveis de la ciutat.*

---